

Bilag til:

Eksamen nr. 2

Forberedelsestid: 3 timer.

- Se video: Intro
- Forbered opgaven
- Se video: Eksamen 2
- Diskuter elevens præstation og giv en karakter
- Se video: Votering
- Konkluder hvad der lægges vægt på

OBS!

Se også gratis videoer med gode råd om prøver og eksamen.

Mød en række deltagere i serien "Ved det grønne bord"

www.dgb.dk

Redaktionen har i det omfang det har været muligt indhentet tilladelse til at citere eksamensopgaverne. I enkelte tilfælde er det ikke lykkedes at finde ophavsrethaveren. Skulle nogens ophavsret være krænket bedes de kontakte PTV film.

Emne: Den kolde krig

Citat fra "Stormagtspolitikken 1945-82 (Munksgaard 1983)

I øvrigt henvises til:

<http://www.historie-nu.dk/cweurope.jpg>

og

http://multimedia.jp.dk/archive/00095/tempelhof_95346b.jpg

I årene efter anden verdenskrig omdannedes de østeuropæiske lande til såkaldte folkedemokratier. Der er flere forskellige årsager til denne udvikling, som bliver forklaret forskelligt i øst og vest.

Sammenlign den beskrivelse af forandringerne i Østeuropa, som Churchill gav i sin berømte Fulton-tale 5. marts 1946, med

den sovjetiske forklaring, som den fremgår af skildringen i »SUKP's historie« i den følgende kilde. Hvilke slags argumenter bruger de to kilder?

5 Churchill's tale i Fulton, USA, 1946

Winston Churchill (1874–1965) blev premierminister i England i 1940, og hans beslutsomme indsats bragte mere end nogen anden politikers sejr over nazismen. Efter krigen råbte han vagt i gevær over for truslen fra sovjet-kommunismen.

En skygge er faldet hen over de skuepladser, som så nylig blev oplyst af den allierede sejr. Ingen ved, hvad Sovjet-Rusland og dens kommunistiske internationale organisation har til hensigt at gøre i den nærmeste fremtid, eller hvor grænserne er – om der er nogen – for deres ekspansive omvendelsestendenser. Jeg nærer stor beundring og agtelse for det tapre russiske folk og for min krigskammerat marskal Stalin. Der er i Britannien en dyb sympati og velvilje – og jeg tvivler ikke om, at der også er det her – for alle de russiske folkeslag og en vilje til at holde fast ved et vedvarende venskab gennem alle de mange stridigheder og tilbageslag. Vi forstår det russiske behov for at sikre sine vestlige grænser ved at fjerne enhver mulighed for tysk aggression. Vi byder Rusland velkommen til at indtage sin berettigede plads blandt verdens ledende nationer. Vi byder dets flag velkommen på havene. Fremfor alt hilser vi konstante, hyppige og voksende kontakter mellem det russiske folk og vort eget folk på begge sider af Atlanten velkommen. Men det er min pligt – thi jeg er sikker på, De ønsker jeg skal sige tingene, som jeg ser dem – at stille Dem visse kendsgerninger for øje om den nuværende stilling i Europa.

Fra Stettin i det baltiske til Triest i det adriatiske område har et jerntæppe sænket sig gennem kontinentet. Bag denne linie ligger hovedstæderne i alle Central- og Østeuropas gamle stater. Warszawa, Berlin, Prag, Wien, Budapest og Sofia, alle disse berømte byer og folkene rundt om dem ligger i, hvad jeg må kalde Sovjetsfæren, og alle er de under en eller anden form underkastet ikke blot sovjetindflydelse, men et meget højt og i mange tilfælde voksende mål af kontrol fra Moskva. Alene Athen – Grækenland med dets udødelige berømmelse – er i stand til frit at bestemme sin fremtid ved valg under britisk, amerikansk og fransk tilsyn. Den

russisk kontrollerede polske regering er blevet opmuntret til at gøre vældige og uretfærdige overgreb mod Tyskland, og massefordrivelse af millioner af tyskere finder nu sted i en hård og uholdbar skala. Kommunistpartierne, som var meget små i alle disse østlige stater i Europa, er blevet hævet til en fortrinnsstilling og til en magt langt ud over deres antal og søger overalt at vinde den absolutte kontrol. Politiregeringer har taget overhånd næsten overalt, og således er der, bortset fra Tjekkosllovakiet, intet virkeligt demokrati.

Tyrkiet og Persien er begge dybt bekymrede og foruroligede ved de krav, som stilles dem og ved det pres, som udøves af Moskva-regeringen. I Berlin har russerne gjort forsøg på at opbygge et kommunistlignende parti i deres zone af det okkuperede Tyskland ved at give særlige begunstigelser til grupper af venstreorienterede tyske ledere. Ved slutningen af kampene sidste juni trak de amerikanske og britiske styrker sig tilbage mod vest efter en tidligere aftale i en dybde på omkring 150 miles på en front, der var nær de 400 miles, i den hensigt at lade vore russiske allierede besætte dette store territorium, som de vestlige demokratier havde erobret.

Hvis Sovjetregeringen nu egenmægtigt prøver at bygge et pro-kommunistisk Tyskland op på deres områder, vil dette føre til nye alvorlige vanskeligheder i den britiske og amerikanske zone og vil give de besejrede tyskere mulighed for at stille sig selv til auktion mellem Sovjet og de vestlige demokratier. Hvilke slutninger der end kan drages af disse kendsgerninger – og det er kendsgerninger – så er det sikkert ikke det befriede Europa, vi kæmpede for at bygge op. Heller ikke er det et Europa, som rummer væsentlige elementer til en holdbar fred...

2 Marshallplanen

Udenrigsminister George Marshall's tale på Harvard universitetet 5. juni 1947 ligger i direkte forlængelse af Trumans tale 12. marts. Den umiddelbare baggrund var de kaotiske økonomiske tilstande i Europa, hvor vinteren havde været usædvanlig hård, og hvor høsten var slået fejl. Samtidigt stod de kommunistiske partier stærkt i en række lande, i særdeleshed i Frankrig og Italien.

George Marshall (1880-1959)
Chef for den amerikanske
generalstab under Anden
Verdenskrig. Var udenrigs-
minister 1947-49. Initiativ-
tager til det europæiske
genopbygningsprogram -
Marshall-planen - der i
perioden 1948-52 androg ca.
12 milliarder dollars.

Jeg behøver ikke at fortælle Dem, mine herrer, at verdenssituationen er meget alvorlig. Dette må være indlysende for alle forstandige mennesker. Jeg tror, det er en vanskelighed, at problemet er så indviklet, at de mange kendsgerninger, som præsenteres for offentligheden gennem presse og radio, gør det yderst svært for den jævne mand at nå til en klar opfattelse af situationen. Endvidere er folk i dette land langt borte fra de plagede egne af jorden, og det er vanskeligt for dem at forstå situationen og de følger, den fører med sig i de folk, som længe har lidt, og virkningen af disse følger på deres styre i forbindelse med vore anstrengelser for at fremme freden i verden.

I vor undersøgelse af kravene for en genrejsning af Europa var det fysiske tab af liv, den synlige ødelæggelse af byer, fabrikker, miner og jernbaner korrekt vurderet, men det er blevet klart gennem de sidste måneder, at denne synlige ødelæggelse sandsynligvis var mindre alvorlig end forrykkelsen af den europæiske økonomis hele indre struktur. De sidste 10 års betingelser har været yderst abnorme. Den feberagtige forberedelse til krig, og den endnu mere feberagtige opretholdelse af krigsanstrengelserne opslugte alle sider af den nationale økonomi. Maskineri er kommet i forfald eller er blevet helt forældet. Under det egenmægtige og destruktive nazistyre blev faktisk ethvert muligt foretagende spændt for den tyske krigsmaskine. Langvarige handelsforbindelser, private institutioner, banker, forsikringselskaber og rederier forsvandt gennem tab af kapital, nationalisering eller ved simpel ødelæggelse. I mange lande er tilliden til den nationale mønt blevet alvorligt svækket. Nedbrydelsen af Europas forretningsstruktur var fuldstændig under krigen. Genopbygningen er blevet alvorligt forsinket ved det faktum, at endnu to år efter fjendtlighedernes ophør er man ikke blevet enig om fred med Tyskland og Østrig. Men selv om disse vanskelige problemer blev løst hurtigere, vil genoprettelsen af den økonomiske struktur i Europa ganske åbenbart kræve meget længere tid og større anstrengelser, end man har forudset...

Sandheden er, at Europas behov for de næste tre eller fire år af føde og andre væsentlige produkter udefra - først og fremmest fra Amerika - er så meget større end dets nuværende evne til at betale, at det må have en væsentlig ekstra hjælp eller se en økonomisk, social og politisk forværring af meget alvorlig karakter i øjnene.

Lægemidlet ligger i at bryde den onde cirkel og genoprette de europæiske folks tillid til en økonomisk fremtid for deres egne lande og for Europa som helhed. Fabrikanter og bønder i store områder må være i stand til og villige til at udveksle deres produkter for penge, hvis kursværdi ikke kan anfægtes.

Bortset fra den demoraliserende virkning rundt om i verden og mulighederne for forstyrrelser, der opstår som resultat af vedkommende fortvivlelse, skulle konsekvenserne for USA's økonomi være åbenbar for alle. Det er fornuftigt, at De forenede Stater gør, hvad de er i stand til, for at verden kan vende tilbage til normal økonomisk sundhed, uden hvilken der ikke kan være nogen politisk stabilitet og ingen sikker fred. Vor politik er ikke rettet mod noget land eller nogen politisk lære, men mod hungersnød, fattigdom,

fortvivlelse og kaos. Dens mål skulle være en genoplivelse af den arbejdende økonomi i verden, som tillader opkomsten af politiske og sociale betingelser for eksistensen af frie institutioner. En sådan hjælp må - det er jeg overbevist om - ikke gives stykkevis, efterhånden som de forskellige kriser udvikler sig. Enhver hjælp som denne regering måtte give i fremtiden, skulle mere sigte mod en helbredelse end blot lindring. Enhver regering, der er villig til at hjælpe med i arbejdet på genrejsning, vil finde fuld medvirken - det er jeg sikker på - hos De forenede Staters regering. Enhver regering, som arbejder på at blokere andre landes genopbygning, kan ikke vente hjælp hos os. Endvidere vil regeringer, politiske partier eller grupper, som søger at forlænge den menneskelige elendighed for at profitere deraf politisk eller på anden måde, møde modstand fra De forenede Stater.

Det er allerede klart, at for De forenede Stater kan gå videre i sine anstrengelser for at lindre situationen og hjælpe den europæiske verden til at begynde sin vej til genopbygning, må der træffes en overenskomst mellem landene i Europa med hensyn til situationens krav og den andel, disse lande selv vil bidrage med for at give en hvilken som helst aktion, denne regering vil tage, ordentlig virkning. Det vil hverken være passende eller effektivt, om denne regering påtager sig at trække et program op på egen hånd, der har til hensigt at bringe Europa økonomisk på fode. Dette er europæernes sag. Initiativet, mener jeg, må komme fra Europa. Dette lands rolle skulle bestå i venskabelig hjælp til planlægningen af et europæisk program og senere i støtte til et sådant program, så langt det er os praktisk muligt. Programmet skulle være en helhed med tilslutning fra et antal, om ikke alle, europæiske nationer.

3 Sovjetunionens opfattelse af Marshallplanen

Marshalls tilbud blev modtaget med begejstring i Vesteuropa. Storbritannien og Frankrig indbød Sovjetunionen til en konference i Paris fra den 27. juni, hvor de fælles retningslinier for en henvendelse til USA om hjælp skulle drøftes. Imidlertid afslog den sovjetiske udenrigsminister Molotov i sit svar på Pariskonferencen 2. juli 1947 at modtage hjælpen.

Den sovjetiske delegation har opmærksomt studeret den franske delegations forslag af 1. juli. Ganske som det forslag fra den britiske delegation forslår den franske udarbejdelse af et økonomisk program for hele Europa, skønt de europæiske lande som bekendt for størstedelens vedkommende endnu ikke har deres egne nationale økonomiske programmer. Det er forslået, for at udarbejde et

Vjatjeslav M. Molotov (1890-) Sovjetunionens udenrigsminister 1939-49 og 1953-56. Afviste på Sovjetunionens vegne at modtage Marshall-hjælp, til trods for at Sovjetunionen havde hårdt brug for vestlig valuta til genopbygningsarbejdet.

sådant almindeligt program, at skabe en særlig organisation, der skulle have overdraget at affatte et overslag over de europæiske staters ressourcer og behov, ja endog bestemme, hvordan udviklingen af disse landes væsentlige økonomiske virksomheder skulle være, og det er først derefter, at man ville kunne afgøre, hvilken mulighed der er for at modtage den amerikanske økonomiske hjælp.

Således har spørgsmålet om den amerikanske økonomiske hjælp, som man i øvrigt ikke har nogen præcis oplysning om, tjent som påskud for den britiske og franske regering til at søge skabt en ny organisation, der skulle placeres over de europæiske stater og blande sig i deres indre anliggender i den grad, at man giver dem de eller de direktiver vedrørende udviklingen af de vigtigste erhverv i deres lande. I den forbindelse har England og Frankrig ligesom de lande, der står dem nærmest, til hensigt at sikre sig en fremherskende stilling midt i denne organisation, eller som det er nævnt i det britiske forslag, midt i hvad man kalder »hovedkomiteen« for Europa.

Man tager nu mundtligt forbehold: Denne organisation siges ikke at intervenere i disse staters indre anliggender og ikke at angribe deres suverænitæt. Imidlertid fremgår det klart af de opgaver, som man foreslår at overlade denne organisation eller »hovedkomiteen«, at de europæiske stater vil blive stater under kontrol og i første række vil miste deres økonomiske selvstændighed og deres nationale uafhængighed til fordel for visse stormagter. I hvert fald er muligheden for hvert enkelt land for at modtage en amerikansk finansbevilling, ifølge det man foreslår, forbundet med en lydlig opførsel mod nævnte organisation og dens »hovedkomite«...

Den sovjetiske delegation mener, at det for de europæiske lande må være indenrigspolitiske forhold og de nationale anstrengelser i hvert land, som må være af afgørende betydning og ikke håbet om støtte udefra, hvilket kun kan være af sekundær betydning.

Selv under de vanskeligste betingelser har Sovjetunionen altid og fremfor alt regnet med sine egne kræfter, og som bekendt går den fremad med faste skridt på vejen til genoprettelsen af sit økonomiske liv.

Der eksisterer to former for internationalt samarbejde. Den første er grundet på en udvikling af de politiske og økonomiske forbindelser mellem stater, der nyder lige rettigheder, og hvor den nationale suverænitæt ikke udsættes for fremmed intervention. Således er det demokratiske grundlag for et internationalt samarbejde, som nærmer folkene til hinanden og letter oprettelsen af en gensidig hjælp.

Der er en anden slags internationalt samarbejde, grundet på en eller flere stormagters fremherskende stilling over for andre lande, som i nogen grad er faldet ned til underordnede staters stilling, berøvet en uafhængig regering. Det er tydeligt, at den første slags samarbejde mellem staterne, hvor de handler som partnere, der har de samme rettigheder, afviger radikalt fra den anden slags internationalt samarbejde, hvor dette princip ikke overholdes.

Demonstration imod Marshallplanen i Østberlin.

- 1) Hvad illustrerer plakaten, der bæres af medlemmer af ungdomskorpset FDJ, Freie deutsche Jugend?
- 2) Hvad kan den oplyse om den østberlinske befolkning's holdning til Marshallplanen? om magthavernes holdning til Marshallplanen?

Ved at indtage en positiv stilling til udviklingen af et internationalt samarbejde, grundet på princippet om lige rettigheder og gensidig respekt for de kontraherende parter's interesser, kan den sovjetiske regering ikke hjælpe nogen som helst med at bringe sine sager i orden igen på bekostning af andre små eller mindre stærke stater, thi det har intet at gøre med et normalt samarbejde mellem staterne. Fordi den mener, at det anglo-franske forslag, som forudser skabelsen af en særlig organisation, der skal sammenarbejde de europæiske staters økonomi, fører til en indblanding i disse staters indre anliggender – og i særdeleshed hos dem iblandt dem, som har mest behov for at modtage hjælp udefra – og at det kun kan komplicere forholdene mellem Europas lande og gøre et indbyrdes samarbejde vanskeligt, vægrer den sovjetiske regering sig ved at acceptere denne plan, som efter dens mening absolut ikke er tilfredsstillende og ikke kan sikre positive resultater. På den anden side anbefaler Sovjetunionen varmt udviklingen af et økonomisk samarbejde mellem de europæiske lande i den målestok, det er muligt, et samarbejde, der er grundet på lige rettigheder og gensidig respekt for nationale interesser, og den har steds selv bidraget dertil og vil fortsætte med at bidrage dertil ved at udvikle sin handel med andre stater ...

4 Kennans X-artikel

George F. Kennan: amerikansk Ruslands-ekspert og diplomat. I 1930'erne var han Roosevelts udsending i Moskva; fra 1944 chargé d'affaires i Moskva og 1952-53 ambassadør sammesteds. I 1946 (22/2) sendte han det »lange telegram«, en 16 siders indberetning til det amerikanske udenrigsministerium, hvori han udviklede sit syn på Sovjets mål og midler og den politik, USA burde følge. Blandt andet som følge heraf udnævntes Kennan i foråret 1947 til chef for en nyoprettet planlægningsafdeling i det amerikanske udenrigsministerium. Under mærket »X« offentliggjorde han juli 1947 nedenstående artikel.

George F. Kennan (1904-) Ekspert i amerikansk-Sovjetiske relationer. I X-artiklen (1947) opfordrede Kennan til inddæmning af kommunismen. I dag (1983) advarer han mod den fortsatte atomoprustning, se kilde 63.

Af den oprindelige ideologi er intet officielt forkastet. Man fastholder troen på kapitalismens gennemførte usselhed, på dens uundgælige undergang, på proletariatets pligt til at hjælpe til med denne undergang og tage magten i egne hænder. Men der er sket det, at vægten først og fremmest er blevet lagt på de forestillinger, som specielt gælder sovjetregimet: dets stilling som det eneste virkelige socialistiske regime i en mørk og vildført verden og på magtforholdene i den.

Den første af disse forestillinger er den, som angår en grundlæggende antagonisme mellem kapitalismen og socialismen. Vi har set, hvor dybt den forestilling har ligget begravet i sovjetmagtens grundvold. Den har langtrækkende følger, når det gælder Ruslands opførsel i det internationale samkvem. Den indebærer, at der aldrig fra Moskvas side kan forekomme nogen oprigtig tro på fælles målsætning for Sovjetunionen og magter, som betragtes som kapitalistiske. Det må uforanderligt fra Moskvas side forudsættes, at den kapitalistiske verdens mål indebærer en modsætning til sovjetregimet og derfor modvirker de folks interesser, som står under Moskvas kontrol. Hvis sovjetregeringen undertiden undertegner dokumenter, som synes at tyde på det modsatte, må det betragtes som en taktisk manøvre, som er tilladelig, når man har at gøre med fjenden. . . I bund og grund findes antagonismen stadig. Det er et postulat. Op fra det stammer mange af de fænomener, som vi finder generende i Kremls måde at varetage sin udenrigspolitik på: hemmelighedsfuldheden, mangelen på oprigtighed, dobbelt-

heden, mistanken om krig og den altgennemsvarende uvenlige mening. Disse fænomener vil bestå i en uoverskuelig fremtid. De kan variere med hensyn til grad og betoning. Når russerne vil opnå noget af os, kan et eller andet af disse træk i deres politik i øjeblikket skydes i baggrunden; og når det sker, vil der altid være amerikanere, som buser frem og glad forkynder, at »russerne har forandret sig«, og nogle som til og med vil tilskrive sig fortjenesten af at have afstedkommet sådanne »forandringer«. Men vi skal ikke lade os vildlede af taktiske manøvrer. Disse karakteristiske træk i Sovjets politik udgør i lighed med det postulat, som er deres ophav, grundlæggende træk i sovjetmagtens natur og vil eksistere – hvad enten det bliver i forgrunden eller i baggrunden – lige indtil Sovjet har ændret sin indre natur.

Dette indebærer, at vi længe vil finde, at russerne er svære at have med at gøre. Det betyder ikke, at de bør betragtes som besluttede på for enhver pris at styrte vort samfund på en forudbestemt dato. Teorien om kapitalismens uundgælige fald ledsages lykkeligt af den følgesætning, at sagen ikke haster. Fremskridtskræfterne kan give sig tid til forberedelse af et slutteligt coup de grace. Hvad der i mellemtiden er af betydning, er, at det »socialistiske fædreland« – den magtoase, som allerede er vundet for socialismen i Sovjetunionen – bør bevares og forsvares af alle gode kommunister hjemme og i udlandet, og at dets vel bør fremmes, dets fjender plages og fortrædages. Understøttelse af fortidige, »eventyrlige« revolutionære foretagender udenlands, som på en eller anden måde kan besvære Sovjet, betragtes som en utilgivelig eller til og med modrevolutionær handling. Socialismens endemål er at støtte og fremme Sovjets magt, således som den er defineret i Moskva.

Dermed er vi fremme ved den anden af de forestillinger, som er af betydning for Sovjets nuværende anskuelsesmåde. Det er Kremls ufejlbarlighed. Sovjets opfattelse af magt, som ikke tillader nogen organisatoriske knudepunkter uden for partiet, fordrer, at partiledelsen teoretisk skal være den eneste sandhedskilde. For hvis man kunne finde sandheden på anden vis, vil der findes berettigelse for en organisatorisk virksomhed i dets tjeneste. Men det er just det, som Kreml ikke kan og ikke vil give sin tilladelse til.

Den kommunistiske partiledelse har derfor altid ret og har altid haft ret, oven i købet siden Stalin år 1929 gav formel bekræftelse på sin personlige magt ved at tilkendegive, at politbureauets beslutning blev truffet énstemmigt.

Det er på ufejlbarlighedsprincippet, at kommunistpartiets jerndisciplin hviler. I virkeligheden udgør de to forestillinger hinandens støtte. Fuldstændig disciplin kræver anerkendelse af ufejlbarlighed. Ufejlbarlighed kræver iagttagelse af disciplin. Og tilsammen er disse to faktorer i høj grad bestemmende for hele det sovjetrusiske magtapparats adfærdsmønstre. Men deres virksomhed kan man ikke forstå, hvis ikke man tager en tredje faktor med i beregningen: det faktum, at ledelsen har frihed til at taktiske hensyn at fremlægge hvilken som helst tese, som den på et bestemt tidspunkt kan finde nyttig for sagen, og at fordrer, at denne tese trofast og uden spørgsmål godtages af samtlige bevægelsens medlemmer. Dette

15

indebærer, at sandheden ikke er konstant, men faktisk helt og holdent skabes af sovjetlederne selv. Den kan forandres fra den ene uge til den anden, fra den ene måned til den næste. Den er ikke absolut og uforanderlig – ikke noget udslag af en objektiv virkelighed. Den er blot den nyeste manifestation af visdommen hos dem, som anses for at være i besiddelse af urvisdommen, fordi de repræsenterer historiens logik. Den samlede virkning af disse forskellige faktorer er, at hele sovjetmagtens underordnede magt-apparat forlenes med et urokkeligt stiv sind og fast indstilling i hele sit verdenssyn. Dette verdenssyn kan vilkårligt forandres af Kreml, men ikke af nogen anden magt. Når en vis partilinie først er optrukket angående et politisk spørgsmål, glider hele det sovjet-russiske regeringsmaskineri og dermed også diplomatiets mekanisme ubønhørligt frem ad den foreskrevne linie som en stædig legetøjsbil, som trækkes op og stilles ind i en vis retning og kun lader sig standse, når den støder på en kraft, som den ikke kan klare. De individer, som indgår i dette maskineri, er uimodtagelige for argumenter og fornuftsgrunde, som når dem fra ydre kilder. Hele deres opdragelse har lært dem at mistro omverdens velsmurte overtalelsesevne og ikke at tage nogen notits af den. Som den hvide hund foran grammofontragten¹ hører de kun »herrens stemme«. Og hvis de skal lade sig lokke bort fra de mål, som sidst dikteredes dem, beror det på, hvem det er, som kalder på dem. Den udenlandske magts repræsentanter kan derfor ikke håbe på, at hans ord skal kunne gøre noget indtryk på dem. Det højeste, han kan gøre sig forhåbning om, er, at de vil blive fremført over for manden i toppen, som er i stand til at ændre partiets linie. Men det er ikke sandsynligt, at de overhovedet lader nogen normal logik hos borgerlighedens repræsentant indvirke på dem. Eftersom der ikke kan forekomme nogen appel til fælles mål, kan man heller ikke appellere til fælles tænke-måde. Som følge heraf har fakta en kraftigere klang end bekymring for ørerne i Kreml; og ord vejer tungest, når de lader som om, de afspejler eller støttes af uimodsigeligt kraftfulde kendsgerninger.

Men vi har set, at Kreml ikke står under nogen ideologisk tvang til skyndsomst at opfylde de mål, man har sat sig for. Ligesom kirken omgås den med ideologiske forestillinger af langfristet virkning og kan have råd til at have tålmodighed. Man har ikke ret til at sætte revolutionens opnåede resultat på spil for fremtidige forfængelige gøglebilleder. Lenins egen lære kræver stor forsigtighed og smidighed, når man syster med kommunismens mål, og disse foreskrifter understreges af de lærdomme, den russiske historie giver: af århundreder af utallige stridigheder mellem nomadestammer om landområderne på en stor ubefæstet slette. Der var forsigtighed, opmærksomhed, smidighed og list værdifulde egenskaber; de er af naturen højt skattede af russiske eller orientalske hjerner. Deraf kommer det, at mændene i Kreml ikke har nogen samvittigheds-kvaler over sine tilbagetog over for en overlegen styrke. Og eftersom de ikke beherskes af nogen tidstabel, gribes de ikke af panik over et sådant tilbagetog. Deres politiske handlingsmåde er en rindende strøm, som stadig er i bevægelse frem mod et givet mål, hvorhen den

end må rette sit løb. Hovedsagen er for den at vide sig sikker på at have fyldt hver en sprække, hver en kløft, som den kan komme til i verdensherredømmets store flodseng. Men hvis den finder uoverkommelige hindringer på sin vej, accepterer den dem med filosofisk ro og tilpasser sig efter dem. Hovedsagen er, at der altid findes et tryk, et tiltagende og stadigt tryk frem mod det eftertragtede mål. I den sovjetrussiske psykologi indgår intet spor af følelse af, at det mål må nås inden for noget bestemt tidsrum.

Disse forhold gør det både lettere og sværere at have at gøre med Sovjets diplomati end med det diplomati, som udøves af individuelle aggressive ledere som Napoleon og Hitler. På den ene side er det mere følsomt for modvirkende kræfter, mere rede til at give efter på enkelte dele af den diplomatiske front, når disse kræfter forekommer alt for stærke, og derfor mere rationel i den logiske og retoriske udøvelse af sin magt. På den anden side er det ikke så let at besejre eller nedslå dets mod ved en enkelt sejr for modstandersiden. Og den tålmodige stædighed, som opfylder den, indebærer, at den ikke kan effektivt bekæmpes med sporadiske handlinger, som repræsenterer en demokratisk opinioners indfald i øjeblikket, men ene og alene med en intelligent politik på langt sigt – ført af Ruslands modstandere – en politik, som ikke må være mindre målbevidst og ikke mindre alsidig og opfindsom i sin tillempling end Sovjetunionens egen.

Under sådanne forhold står det klart, at hovedelementet i De forenede Staters politik over for Sovjetunionen under alle forhold må bestå i en tålmodig, men fast og vagtsom bekæmpelse på langt sigt af de russiske expansionstendenser. (*It is clear that the main element of any United States policy toward the Soviet Union must be that of a long-term, patient but firm and vigilant containment of Russian expansive tendencies.*) Det er imidlertid af betydning at indse, at en sådan politik ikke har noget til fælles med ydre gebærder: med trusler eller pralende eller unødige gestus af ydre »bisseri«. Samtidig med at man i Kreml indtager en gennemgående bøjelig holdning over for politiske realiteter, er man ingenlunde uimodtagelig for prestigegrunde. I lighed med næsten alle andre statsledelser kan man gennem taktløshed og truende optræden anbringes i en stilling, hvor man ikke kan vige, selv om følelsen af realiteter skulle byde, at man gjorde det. De russiske ledere er udmærkede menneskekendere, og som sådanne ved de meget vel, at man aldrig i politik har noget at vinde ved at blive vred eller tabe selvbeherskelsen. Sådanne svaghedsbeviser er man hurtig til at udnytte. Af disse årsager er det et ueftergiveligt vilkår, et sine qua non for den som vil have fremgang i sine mellemværender med Rusland, at regeringen i aktuelle spørgsmål altid beværer en kølig og behersket ro, og at dens krav med hensyn til den russiske politik fremstilles på en sådan måde, at de lader vejen åben for samtykke og ikke alt for meget angriber den russiske prestige.

Når man har ovenstående i erindring, indser man klart, at Sovjets tryk mod den vestlige verdens frie institutioner kan holdes i skak gennem en dygtig og vagtsom indsættelse af modvirkende kræfter på en række stadig skiftende geografiske og politiske punkter (*Soviet pressure against the free institutions of the Western world*

is something that can be contained by the adroit and vigilant application of counter-force at a series of constantly shifting geographical and political points), som svarer til sovjetpolitikkenes forandringer og finter, men som ikke kan trylles eller snakkes bort. Russerne ser frem til en duel i al uendelighed, og de ser, at de allerede har vundet stor fremgang. Man må erindre, at der har været en tid, da det kommunistiske parti spillede en mere afgjort minoritetsrolle i Ruslands nationale liv, end hvad Sovjet i dag gør i verden som helhed.

*Flugt ind i Berlins vestsektor 15.8.61.
Hvorfør har udgiverne af den vesttyske historiebog valgt at bringe netop dette billede?*

DDR-soldater med oplantede bajonetter holder vestberlinere i skak, mens deres kolleger sætter pigtråd op på sektorgrænsen den 13. august 1961.

- Note:**
1. Der hentydes til grammofonpladen »His Master's Voice«, hvis mærkat forestiller en forundret hund foran en grammofontragt.